

Õiguskantsler

Ats Kübarsepp
Prefekt
Politsei- ja Piirivalveameti Põhja
prefektuur
ppa@politsei.ee

Meie 27.06.2025 nr 7-7/251179/2504742

Igor Taro
Siseminister
Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Arkadi Popov
Juhatuse esimees
AS Lääne-Tallinna Keskhaigla
keskhaigla@keskhaigla.ee

Kontrollkäik Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo kinnipidamiskeskusesse

Austatud prefekt, siseminister ja AS Lääne-Tallinna Keskhaigla juhatuse esimees

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) Põhja prefektuuri korrakaitsebüroo kinnipidamiskeskust (edaspidi keskus) 7.-8.04. ja 15.04.2025. Keskuse esimesest külastuspäevast ette ei teatatud.

Täna keskust ja seal tervishoiuteenust osutava Lääne-Tallinna Keskhaigla (edaspidi ka LTKH) personali hea koostöö, sujuva asjaajamise ja asjatundlike selgituste eest.

Õiguskantsleri nõunikud vestlesid keskuses viibivate välismaalastega, suhtlesid keskuse ametnike ja töötajatega ning tegid selle territooriumil ja ruumides ringkäigu. Valikuliselt tutvuti ka dokumentidega. Viimati kontrollis õiguskantsler PPA kinnipidamiskeskuse tööd [2022. aastal](#).

Hea on, et tööpäevadel saavad inimesed üldjuhul kiiresti meditsiiniõe vastuvõtule, mõnikord juba samal päeval, kui nad soovi avaldavad. Välismaalastel on lubatud päeval ajal kasutada (küll ilma foto- ja videofunktsioonita) nutitelefone ning välismaalaste endi ja ka ametnike hinnangul on see mõjunud keskuse üldisele õhkkonnale hästi. Keskuse teise korruse tubades ei kasutata enam videovalvet, kui selleks ei ole põhjust. Keskus on teinud pingutusi, et muuta üks lühiajalisteks kokkusaamisteks mõeldud tubadest lastesõbralikumaks.

Siiski ei vasta kogu keskuse elukorraldus seadustele ja rahvusvahelistele nõuetele.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Kontrollkäigul selgus, et keskuses osutatava tervishoiuteenuse korralduse tõttu jääb mõne keskusesse jõudnud välismaalase tervises seisund 24 tunni jooksul kontrollimata. Tuleks leida võimalus, kuidas keskuse meditsiinitöötaja saaks turvaliselt jäädvustada kinni peetud välismaalase vigastuste kirjeldused ja fotod. Ilmnes, et mõnikord paigutatakse keskusesse saabunud välismaalane meditsiinilistel põhjustel eraldi ruumi ka ilma meditsiinilise näidustuseta. Inimeste terviseandmetega tuleb ümber käia hoolikamalt.

Tervishoiutöötaja vastuvõtul tuleb vajadusel tagada professionaalne tõlketeenus tervishoiuteenuse osutamiseks. Keskuses tuleb jätkata sinna saabunud välismaalaste ravi, kui nende tervislik seisund seda nõuab, ning tervishoiutöötajale peavad vajalikud terviseandmed olema hõlpsasti kättesaadavad. Keskuse tervishoiutöötajal peab olema võimalus saada regulaarselt infot selle kohta, mis käsikäigiravimeid on PPA ametnikud kinnipeetule varem andnud. Aegunud ravimid tuleb nõuetekohaselt hävitada.

Kui patsient keeldub tervishoiuteenusest, tuleb see fikseerida ka kirjalikult. Palun keskuse tervishoiutöötajatele tutvustada uut tegevusjuhust, kuidas tuleb jälgida näljastreiki pidavaid välismaalasi. Keskuse meditsiiniõde võiks saada regulaarselt arstiga konsulteerida. Välismaalastele peab olema vajadusel tagatud regulaarne psühholoogiline ja/või psühhiaatriline abi.

Vastuvõtukambrite akendelt tuleks eemaldada metallvõrestik ning tagada turvalisus muul viisil. Palun arvestada piinamise ja ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise tõkestamise Euroopa komitee (CPT) soovitusi ning viia kambrite juures asuval õuealale varjualune ja treeningusead(m)e(d). Kui vähegi võimalik, tuleks õuealal tagada vaade kaugusse.

Kinni peetud välismaalasel peab olema võimalik kohe oma lähedasi kinnipidamisest teavitada. Meditsiinilistel põhjustel isolatsioonis viibivatel inimestel peab olema võimalik iga päev lähedastega ühendust võtta. Palun leidke tehniliselt turvaline ja ka inimeste julgeoleku seisukohast sobiv võimalus, kuidas välismaalased saaksid teha keskuses viibimise ajal oma lähedastega (või nt tervishoiutöötajaga) regulaarselt videokohtumisi, mis võimaldaks kõnelejatel üksteist näha. Teatud tingimustel võiks anda välismaalastele võimaluse kohtuda oma lähedastega keskuses pikaajalisel kokkusaamisel (sh ööbimisega).

Võiks kaaluda võimalust vähemalt hooajati pikendada öhtust õuealade lahtiolekuaega või taasavada õuealad pärast vajalikke toiminguid mõneks ajaks ka pärast kella 19. Hea oleks, kui PPA saaks keskuse teise korruse tubadesse paigaldatud kaamerad märgistada või katta, nii et toas elavale inimesele oleks arusaadav, kas kaamera töötab või mitte.

Palun kaaluge, kas eri kultuuritaustaga inimestel oleks võimalik muuta pakutav toit endale harjumuspärasemaks ning kuidas tagada paastujatele nõuetekohane ja nende religioonile vastav toitlustamine.

Info poetellimuste, kokkusaamiste ja pakkide vastuvõtu kohta ei tohi olla vasturääkiv. Kaupluse kaubanimikirjas pakutavate naisterõivaste valik võiks olla laiem. Vajaduse korral võiks välismaalastele keskuse laost anda riideid sagedamini kui kord kahe nädala tagant. Ülemäärane on keelata distsiplinaarkaristuse saanud inimestel madratsit, patja ja voodipesu kasutada ning piirata nende lugemisvalikut. Välismaalastel võiks olla ligipääs e-toimikule.

Väljaspool keskust viibimise load tuleb vormistada korrektselt. Juhul kui välismaalane viiakse keskusest lühiajaliselt välja, tuleb käeraudade või muude erivahendite kasutamisel lähtuda alati

konkreetses inimese kohta tehtud riskihinnangust. Dokumentides tuleb põhjendada nende meetmete kasutamist ning ka seda, kas ja millistel põhjustel viibis saatemeeskond tervishoiutöötaja vastuvõtu või meditsiiniliste protseduuride juures.

1. Tervishoid

1.1. Esmase tervisekontrolli aeg

Kontrollkäigul selgus, et tööpäeviti teeb keskusesse jõudnud välismaalase esmase tervisekontrolli oma tööajal meditsiiniõde. Tavaliselt püütakse esmane hindamine teha 24 tunni jooksul pärast välismaalase saabumist, kuid alati see ei õnnestu: näiteks siis, kui inimene saabub keskusesse reedel pärast öe lahkumist või nädalavahetusel. Dokumentide kohaselt tehti esmane tervisekontroll pärast 24 tunni möödumist näiteks M. A. S.-ile (saabus 04.11.2024, tervisekontroll toimus 6.11.2024) ja H. I. M.-ile (saabus 20.03.2025, tervisekontroll toimus 24.03.2025).

Õiguskantsler on varem (13.02.2025 kirjas nr 7-4/241604/2501046) selgitanud, et õigusaktide kohaselt tuleb välismaalase tervise seisundit kontrollida 24 tunni jooksul pärast tema keskusesse saabumist. Tervisekontrolli tähtsust esimese 24 tunni jooksul on rõhutanud ka CPT: näiteks 2024. aastal antud soovitusel [Kreekale](#) (p 91) ja [Albaaniale](#) (p 76) ning 2023. aasta soovitusel [Horvaatialle](#) (p 59) ja [Leedule](#) (p 128). [ÜRO Pagulasameti kinnipidamisjuhistes](#) (8. suunis, p 48 (vi)) on öeldud, et esmane (sh vaimse ja füüsilise) tervisekontroll tuleb teha kohe pärast seda, kui inimene kinnipidamiskohta saabub. Esmase tervisekontrolli kohta esitatavaid nõudeid käsitleb õiguskantsler põhjalikult ka 2022. aastal keskusesse tehtud kontrollkäigu [kokkuvõttes](#) (p 7.1).

LTKH kui tervishoiuteenuse osutaja peab tagama tervisekontrolli 24 tunni jooksul pärast välismaalase saabumist kinnipidamiskeskusesse. Nii on kirjas ka keskus tervishoiuteenuste osutamist käsitleva lepingu lisa 2f „Lisatingimused tervishoiuteenused kinni peetavale isikule“ punktis 5.1.1.

Kinnipidamiskeskuses osutatava tervishoiuteenuse korraldus peab võimaldama välismaalase tervise seisundit kontrollida 24 tunni jooksul pärast tema keskusesse saabumist. Palun see tagada.

1.2. Vigastuste jäädvustamine

Kontrollkäigul selgus, et esmase tervisekontrolli raames kirjeldatakse välismaalase nahakahjustusi jm vigastusi välismaalase terviseandmetes. Tervishoiutöötaja ei tee kinnipeetu vigastustest fotosid.

Kontrollkäigul osalenud eksperdi hinnangul oleks hea, kui lisaks kirjeldustele saaks välismaalase tervisekaardi juurde lisada ka fotod vigastustest. Nõnda on kõige kergem vigastuste olemasolu või puudumist hinnata ja tõendada. Kuna sageli ei võimalda patsiendiinfosüsteem fotosid salvestada, võib abi olla ka muust lahendusest, mis võimaldab tervishoiutöötaja tuvastatud vigastusi turvaliselt talletada fotodena.

Ka CPT pidas oma 2023. aasta raportis oluliseks (vt Eesti [visiidi](#) raport, p 36), et keskus tehtava tervisekontrolli raames registreeritaks ja jäädvustataks kõik inimese vigastused koos tema enda selgitustega ja meditsiinitöötaja järeldustega vigastuste tekkimise põhjuste kohta. CPT on muu hulgas soovitanud luua välismaalaste vigastuste talletamiseks eraldi registri.

Palun leidke võimalus, kuidas keskuse tervishoiutöötaja saaks turvaliselt registreerida kinni peetud välismaalaste vigastusi nii kirjelduste kui ka fotodena.

1.3. Meditsiinilistel põhjustel eraldamine

Kontrollkäigul osalenud eksperdil tekkis kahtlus, et keskusesse saabunud välismaalasi võidakse eraldada formaalselt meditsiinilistel põhjustel, kuigi sisuliselt selleks põhjust pole. Seda, et välismaalasi võidakse hoida kindlaksmääratud aja jooksul meditsiinilisel põhjusel isolatsioonis, tões õiguskantsler juba [uue kontrollkäigu kokkuvõttes](#).

Õiguskantsler selgitas 13.02.2025 kirjas (nr 7-4/241604/2501046), millised on õiguslikud võimalused keskusesse jõudnud välismaalase meditsiinilistel põhjustel eraldamiseks, kui inimene ei ole meditsiinitöötaja vastuvõtule veel jõudnud või ei ole ta veel tervisekontrolli läbinud.

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse (VSS) [§ 26¹⁵ lõige 1](#) lubab kohaldada turvaabinõusid välismaalase suhtes, kes ei ole kohe pärast kinnipidamiskeskusesse saabumist läbinud tervisekontrolli. Ühe turvaabinõuna võib välismaalase paigutada eraldatud lukustatud ruumi siis, kui oht on reaalne ja vahetu (VSS [§ 26¹⁵ lg 2 p 3](#) ja [lg 2¹](#)). Turvaabinõude kohaldamise otsustab kinnipidamiskeskuse juhataja või edasilükkamatul juhul kõrgem kohalviibiv ametnik (VSS [§ 26¹⁵ lg 5](#)). Turvaabinõude rakendamine lõpetatakse, kui selleks ei ole enam vajadust (VSS [§ 26¹⁵ lg 3](#)).

Kehtiv õigus lubab kinnipidamiskeskusesse saabunud välismaalase meditsiinilistel põhjustel isoleerida, kui ta pole veel tervisekontrolli läbinud ning võib teistele eluosakonnas viibijatele põhjustada reaalselt ja vahetut (nakkus)ohtu. Näiteks saab kontrollkäigul osalenud eksperdi hinnangul inimest meditsiinilisel näidustusel isoleerida vaid siis, kui inimesel on kaebused ja tervishoiuteenuse osutajal on põhjendatud kahtlus, et tegu võib olla näiteks õhk- või piisknakkusega. Ekspert rõhutas, et kehavedelikega levivad haiguste korral (näiteks B- ja C-hepatiit, HIV, herpesviirus jmt) ei ole vaja inimest isoleerida, muu hulgas ka siis, kui on kahtlus, et inimene on nakatunud ja ta keeldub analüüside tegemisest.

Esmane tervisekontroll võib olla läbimata selle tõttu, et tervishoiutöötaja pole jõudnud välismaalasega 24 tunni jooksul pärast tema kinnipidamiskeskusesse saabumist kohtuda. Ei ole välistatud, et kui tervishoiutöötaja on välismaalase 24 tunni jooksul pärast saabumist läbi vaadanud, tuleb välismaalase tervise kontrollimiseks teha veel lisauuringuid ja/või võtta analüüse. Seega ei pruugi inimene olla esimese vastuvõtu järel tervisekontrolli veel läbinud. Seda, kas tervisekontroll on läbitud või mitte ning kas isolatsioon on jätkuvalt vajalik, saab sisuliselt hinnata vaid tervishoiutöötaja.

Meditsiinilistel põhjustel eraldamise vajadus sõltub konkreetse inimese tervises seisundist, mitte välismaalase päritolust või piirkonnast, kust ta on tulnud. Samuti ei saa meditsiinilistel põhjustel eraldamist põhjendada vajadusega teha menetlustoiminguid, et inimese saaks keskusesse vastu võtta ja/või tema õigusliku staatuse välja selgitada.

Mitme kontrollkäigul kogutud dokumendi põhjal jäi selgusetuks, kas meditsiinilistel põhjustel eraldamine oli turvaabinõude kohaldamise raames õigustatud või mitte.

Näiteks M. F. saabus keskusesse 28.07.2024 ning tema esmane tervisekontroll tehti 29.07.2024 (andmebaasi kanti andmed 30.07.2025). 28.07.2024 koostatud turvaabinõude kohaldamise otsusest selgus, et meditsiiniõde teavitati sellest, et inimese suhtes kohaldatakse turvaabinõusid

ehk meditsiinilistel põhjustel paigutatakse ta eraldatud lukustatud ruumi. Teavitamise viisi ega aega ning tervishoiutöötajaga konsulteerimise tulemust aktist ei nähtu. Turvaabinõude kohaldamine lõpetati akti järgi 02.08.2024. Anamneesi kohaselt ei selgunud esmases tervisekontrollis ühtegi asjaolu, mille tõttu oleks olnud vaja hoida inimest meditsiinilistel põhjustel isolatsioonis. Välismaalase terviseandmetest selgub, et ta toodi õe vastuvõtule uuesti 02.08.2024, kuna viis päeva karantiini sai täis ning inimene sooviti paigutada avatud osakonda.

M. A. S. saabus keskusesse 04.11.2024 ning tema esmane tervisekontroll tehti 06.11.2024. Turvaabinõude kohaldamine lõpetati alles 08.11.2024, kuigi dokumentidest ei nähtu, et tervishoiutöötaja hinnangul jäi tal 06.11.2024 tervisekontroll läbimata.

I. A. H. M. A. paigutati turvakaalutlustel eraldatud lukustatud ruumi 24.03.2025 ning tema esmane tervisekontroll tehti järgmisel päeval (25.03.2025). Anamneesist meditsiinilistel põhjustel eraldamise vajadust ei selgunud. Haigusloo väljavõtte järgi ei käinud ta 26.-27.03.2025 ka kordagi arsti või õe vastuvõtul. Turvaabinõude kohaldamise otsusesse on tõenäoliselt meditsiiniõde kirjutanud „med. läbivaatus teostatud, terve 27.03.25“. Turvaabinõude kohaldamise lõpuaega akti märgitud ei olnud.

T. I. paigutati eraldatud lukustatud ruumi 16.01.2025, sest ta ei olnud veel läbinud esmast tervisekontrolli – see tehti 17.01.2025. Kuigi dokumentide põhjal edasist meditsiinilist isolatsiooni vaja ei läinud, lubati välismaalane eluosakonda alles 21.01.2025.

S. L. paigutati samal põhjusel eraldatud lukustatud ruumi 19.12.2024 ning tema esmane tervisekontroll tehti 20.12.2024. Turvaabinõude kohaldamise otsuses on märges, et meditsiiniõde on teavitatud. Sarnaselt M. F.-ga ei selgu aktist teavitamise viisi, aega ega seda, mis oli tervishoiutöötajaga konsulteerimise tulemus. Samuti ei nähtu dokumentidest (turvaabinõude kohaldamise otsus, haigusjuhtude sissekanded), millal otsustati, et inimene on läbinud tervisekontrolli. Inimese eraldamise meditsiinilist põhjust 20.12.2024 toimunud kontrollist ei selgunud.

Enne esmast tervisekontrolli paigutati eraldatud lukustatud ruumi ka M. I. O. S. Tervisekontroll tehti samal päeval, 11.02.2025, kuid eluosakonda lubati välismaalane alles 14.02.2025. Turvaabinõude kohaldamise otsusest ei nähtu, millal meditsiinitöötajat teavitati eraldi paigutamisest ning kuidas õde hindas esmase tervisekontrolli läbimist (järgmine vastuvõtt toimus alles 17.02.2025, mil välismaalane oli juba eluosakonnas).

Palun tagada, et keskusesse saabunud välismaalast ei hoitaks meditsiinilistel põhjustel eraldatud ruumis kauem kui esmase tervisekontrolli läbimiseni. Tervisekontrolli läbimise kohta saab anda hinnangu tervishoiutöötaja. Kui meditsiinilist näidustust enam pole, tuleb meditsiinilistel põhjustel turvaabinõude kohaldamine lõpetada.

1.4. Terviseinfo konfidentsiaalsus

Kontrollkäigul selgus, et nii keskusel kui ka väljaspool seda viibivad PPA ametnikud tervishoiutöötaja vastuvõtu ajal tavaliselt välismaalase kõrval. Kui keskuse õde kabinetis välismaalasega vestleb, on PPA ametnikud alati juures. Läbivaatustuppa ametnikud alati kaasa ei lähe, kuid seal toimuv on neile siiski kuuldav.

Kontrollkäigul osalenud ekspert rõhutas, et tervishoiuteenuste osutamisel peab tagama terviseandmete konfidentsiaalsuse. CPT on korduvalt selgitanud, et tervishoiutöötaja ja patsiendi

kohtumine peab alati toimuma väljaspool valvurite kuuldekaugust. Kui tervishoiutöötaja ei nõua sõnaselgelt valvurite juuresolekut, siis võiks patsiendi vastuvõtt toimuda ka väljaspool valvurite vaatevälja (vt nt CPT 2024. aasta [raport](#) Eesti kohta, p 35). See kehtib välismaalase vastuvõtul nii keskuses kui ka mujal tervishoiuasutustes. Vajadusel saab PPA vastuvõttu tegevale tervishoiutöötajale selgitada, milline on välismaalasele antud ohuhinnang. Sellest lähtudes saab tervishoiutöötaja otsustada, mil moel ta vastuvõtu läbi viib.

Eksperdi hinnangul on võimalik keskuses olukord lahendada näiteks selliselt, et tervishoiutöötajal on võimalus otsekohe abi kutsuda, kui olukord muutub ohtlikuks. Meditsiinkabineti sisustus peaks võimaldama vajadusel kiiresti vastuvõtutoast väljuda ning ukse taga ootavalt PPA ametnikult abi saada. Võimalik on kasutada ka olemasolevaid häirenuppusid. Kui arst/õde leiab, et PPA ametnikud peavad erandkorras tingimata vastuvõtu juures viibima, võib terviseandmete konfidentsiaalsuse tagamisel abi olla heli summutavatest kõrvaklappidest.

Tervishoiutöötaja vastuvõtu aja saavad välismaalased registreerida oma osakonna arvutites. Sellekohasel ankeedil „Arstile Registreerimine“ ei ole eraldi selgituste lahtrit, kuid osa lahtritesse on võimalik kirjutada pikemat teksti. Meditsiiniõde saab välismaalase taotluse e-kirjaga, mille koopiareal on ka keskuse ametnike meiliaadressid. Õe sõnul ei pea inimene vastuvõtuaega kirja pannes oma tervisemuret kirjeldama. Samas on tervishoiutöötajal oluline teada pöördumise põhjust, et tal oleks võimalik patsiendid vastu võtta nende terviseprobleemidest lähtuvalt.

Eksperdi hinnangul tuleks keskuses viibivaid välismaalasi teavitada, et nende terviseandmed on konfidentsiaalsed ja et vastuvõtule pääsemise põhjust ei pea PPA ametnikele avaldama. Selline info peaks jõudma tervishoiutöötajani ilma vahendajateta ja/või pöördumise koopiareal olevate politseiametnike meiliaadressideta.

PPA ametnike kabinetis asuvad välismaalaste toimikud sisaldasid võrdlemisi üksikasjalikku infot raviskeemide kohta (nt ravimi kasutusotstarve, -viis ja ravi kestus). Lisaks olid inimeste toimikutes meditsiinitöötaja e-kirjad keskuse ametnikele, milles paluti korraldada välismaalase keskusest väljaviimine meditsiinilistel põhjustel. E-kirjades oli ka öeldud, mis uuringutele konkreetsed inimesed lähevad.

Politseiametnikud ei pea teadma, miks ja mil moel välismaalane talle arsti või õe ette nähtud ravimit võtab, välismaalasel peaks olema võimalik neis asjus konsulteerida otse tervishoiutöötajaga. Pealegi vajavad politseiametnikud tervishoiutöötajalt infot ainult selle kohta, mis kellaks ja kuhu (nt raviasutuse ja kabineti number) peavad nad välismaalase viima. Meditsiinilise toimingu täpsemat sisu ei peaks politseiametnikud teadma.

Palun hoolitsege selle eest, et välismaalasega seotud terviseinfo käidaks ümber nõuetekohaselt.

1.5. Tõlkimine

Keskuses viibivad välismaalased ei pruugi osata ühtki keelt peale oma emakeele või on nende võõrkeeleskus kesine. Meditsiinitöötajad kasutavad vastuvõttudel välismaalastega vestlemiseks praegu Google Translate'i abi ning õe hinnangul ei ole sellega probleeme tekkinud. Ekspert palus siiski veenduda, et tõlkeprogrammi kasutamisel ei läheks informatsiooni kaotsi. Selle vältimiseks võib paluda inimesel programmi abil üle korrata, kuidas ta vastuvõtul toimuvat mõistis.

Ekspert leiab, et kui kasutatud suhtluskeeltest ja/või n-ö tõlkeprogrammidest ei piisa omavahelises vestluses erialakeele mõistmiseks, tuleb tervishoiutöötaja vastuvõtul tagada professionaalne tõlketeenus. Sellele juhtis õiguskantsler tähelepanu ka 2022. aasta kontrollkäigu [kokkuvõttes](#) (p 7.1). Palun seda arvestada.

1.6. Tervishoiuteenuste järjepidevus

Kontrollkäigul osalenud ekspert täheldas, et ühel juhul oli eelnevalt vanglas viibinud välismaalase ravi katkenud pärast keskusesse saabumist. Inimene kurtis pidevalt kõrgeenenud vererõhu üle, kuid sai vanglas võetud ravimit uuesti võtma hakata umbes poolteist kuud hiljem (S. L.-iga seotud sissekanded 20.12.2024, 27.12.2024, 10.01.2025, 03.02.2025, 05.02.2025). Vestlustel selgus, et mingil põhjusel ei olnud võimalik infosüsteemist järele vaadata, et inimene oli vanglas kindlat ravimit saanud. Alles pärast seda, kui öde võttis vangla meditsiini osakonnaga ühendust, selgus inimese raviajalugu.

Pärast seda, kui keskus hakkas tervishoiuteenust osutama LTKH, ei olnud osa välismaalaste varasemad terviseandmed keskuse tervishoiutöötajatele enam nähtavad.

Eksperti hinnangul tuleb läbi mõelda, kuidas tagada keskusesse saabuvate sõltuvushäiretega välismaalaste (jätkuv) asendusravi. Ekspert palus hinnata ka seda, kas ja kuidas tagatakse välismaalasele asendusravi ja ravimid pärast keskusest lahkumist (vähemalt teatud ajaks), et ära hoida haiguste ägenemine.

Palun hoolitsege selle eest, et keskus jätkataks välismaalaste ravi, kui nad seda vajavad. Keskuse tervishoiutöötajale peavad vajalikud andmed olema hõlpsasti kättesaadavad. Palun hinnake ka seda, kas ja kuidas on keskusest lahkunud välismaalasele vähemalt mõneks ajaks tagatud vajalik asendusravi ja ravimivaru, et ära hoida haiguste ägenemist.

1.7. Ravimid

Kui PPA ametnikud annavad välismaalastele käsimüügiravimeid, pannakse see kirja PPA andmebaasi KAIRI. Meditsiinitöötaja sõnul ei ole neil andmebaasile ligipääsu: neile antakse infot suuliselt. Õe kinnitusel on tal vaja teada, kellele ja mis käsimüügiravimeid väljaspool tema tööaega antakse. Vaja on teada ka seda, millal ja kui palju neid ravimeid antakse.

Kontrollkäigu esimesel päeval leidis ekspert keskuse meditsiinikabinetist mõned aegunud ravimid (nt Pregabalin Zentiva).

Palun leidke lahendus, kuidas keskuse tervishoiutöötaja saaks korrapäraselt infot välismaalasele antud käsimüügiravimite kohta. Aegunud ravimid tuleb nõuetekohaselt hävitada.

1.8. Nõusolek tervishoiuteenuse osutamiseks

Kontrollkäigul osalenud ekspert rõhutas, et tervishoiuteenuse osutamiseks tuleb patsiendilt saada teavitatud nõusolek. Välismaalasel on õigus tervishoiuteenusest keelduda, kuigi teenus võib olla tema terviseseisundit arvestades vajalik.

Keskuse meditsiiniõe sõnul ei kasutata keskusel eraldi nõusolekuvorme. Ravist ja vastuvõttu keeldumise märgib tervishoiutöötaja inimese haiguslukku. Eksperdi hinnangul oleks hea, kui tervishoiuteenusest keeldumine fikseeritaks ka paberdokumendis (sh inimese allkirjaga).

Kontrollkäigu kolmandal päeval selgus, et mõni varasema tervisekontrolli akt (haiguslugu) sisaldab ka välismaalase kinnitust, et ta on oma terviseandmed andnud vabatahtlikult. See on hea praktika, mida tasub jätkata.

Palun tervishoiuteenusest keeldumine fikseerida ka kirjalikult.

1.9. Jälgimine näljastreigi ajal

Õiguskantsler tuletas oma 13.02.2025 kirjas (nr 7-4/241604/2501046) meelde, et kinnipidamiskoha tervishoiutöötajatel peab olema näljastreiki pidavate inimeste jälgimise juhised. LTKH koostas märtsi lõpus juhise „Tegevusjuhend korrektsioonilise meditsiini osakonna tervishoiutöötajale näljastreiki pidava isiku tervises seisundi käsitlemiseks“ (28.03.2025 nr 8-6/7-1). Kontrollkäigul (7.-8. aprillil) selgus, et tervishoiutöötajad ei olnud seda juhist veel näinud.

Palun keskuse tervishoiutöötajatele anda näljastreiki pidavate inimeste jälgimise juhised.

1.10. Tervishoiuteenuse kättesaadavus

Perearst võtab keskusel inimesi vastu enamasti kord nädalas reedeti. Sageli juhtub siiski, et arst ei käi keskusel mitu nädalat. Seega jääb suur koormus ja vastutus keskuse meditsiiniõe kanda. Üldjuhul võimaldab meditsiiniõe töögraafik inimeste muredele piisavalt tähelepanu pöörata. Ekspert rõhutas, et õel võiks olla võimalus vajaduse korral iga päev perearstiga telefonitsi konsulteerida.

Eksperdi hinnangul on hea, et õde kutsub kinni peetud välismaalasi ka ise teatud aja tagant tervisekontrolli.

Kontrollkäigu ajal ei olnud keskusel parajasti tööl psühholoogi. Õiguskantslerile teadaolevalt plaanis PPA keskusel leida vaimse tervise tugiisiku, kes saaks teha vaimse tervise seotud esimese vastuvõtu. See on hea plaan. Siiski tuleb arvestada, et keskusel võib suure tõenäosusega sattuda inimesi, kes vajavad regulaarset psühholoogilist ja/või psühhiaatrilist abi, mis tuleb neile tagada (vt ka CPT Eestile saadetud [soovituste](#) p 35).

Ka kontrollkäigul kaasas olnud ekspert leidis, et oleks hea, kui keskusel oleks tööl vaimse tervise õde või psühholoog. Ekspert pakkus välja, et vaimse tervise jälgimiseks võib võtta kasutusele küsimustikud, mida patsient saab ise täita ja (hiljem) õele üle anda. Eksperdi hinnangul on usutav, et inimene ei pruugi tahta alati vastuvõtul oma tegelikest muredest rääkida.

Keskuse teise korruse eluosakondade seintel oli teade, et keskusel on võimalik saada ka psühholoogilist abi. Teates oli kirjas, et soovija anonüümsus tagatakse ning oma soovist psühholoogiga kohtuda võib teada anda kirja teel (pannes soovivalduse kirjakasti) või valvuri või õigusnõustaja kaudu. Arusaamatuks jäi, mil moel tagatakse abivajaja anonüümsus, sest juba kohtumise soovi edasi andes on soovija isik teada. Privaatsuse tagaks paremini see, kui inimene annaks oma soovi edasi tervishoiutöötajale või vaimse tervise tugiisikule.

Palun leidke võimalus, kuidas saaks keskuse meditsiiniõde regulaarselt arstiga konsulteerida. Keskuses viibivad kinni peetud inimesed peavad vajaduse korral saama regulaarset psühholoogilist ja/või psühhiaatrilist abi.

2. Vastuvõtukambrid ja jalutushoov

CPT soovitas pärast 2023. aastal Eestisse tehtud [visiiti](#), et keskuse vastuvõtukambrite (eraldatud lukustatud ruumide) juurde õuealale paigutataks varjualune, istumiskoht ning treeninguseadmed. Muu hulgas puudus CPT hinnangul selles jalutushoovis võimalus vaadata kaugusesse. Nüüdseks on vastuvõtukambrite õuealale viidud pink, kuid muid kohandusi ei ole tehtud.

Vastuvõtukambrite akende ees oli endiselt tihe metallvõrestik. Päevavalguse tähtsusest ning metallvõrestiku väljavahetamise vajadusest kirjutas õiguskantsler oma viimase kontrollkäigu [kokkuvõttes](#) (p 2.5).

Palun eemaldage vastuvõtukambrite akendelt metallvõrestik ning tagage turvalisus muul viisil. Kambrate juures asuva õueala kujundamisel palun arvestage CPT soovitustega: viia sinna varjualune ja treeningsead(m)e(d). Kui vähegi võimalik, tuleks anda inimestele võimalus vaadata kaugusesse.

3. Lähedaste teavitamine

Kogutud materjalidest selgus, et ühel välismaalasel ei olnud võimalik enda kinnipidamisest oma lähedastele teatada, sest tal ei olnud lähedaste telefoninumbreid. Nimelt oli tema telefon võetud ära enne, kui ta jõudis vajalikud numbrid üles kirjutada. PPA kinnitusel püütakse tulevikus sellist segadust vältida.

Olenemata sellest, millise struktuuriüksuse ametnik on kinni peetud välismaalase mobiiltelefoni (vm nutiseadme) hoiule võtnud, peab inimesel olema võimalik kinnipidamisest enda lähedastele kohe teada anda (vt nt CPT 2024. aasta [raport](#) Saksamaa kohta, p 42). Palun PPA-l see tagada.

4. Suhtlemisvõimalused

4.1. Helistamine meditsiinilise isolatsiooni ajal

Kontrollkäigul kogutud materjalidest selgus, et enne eluosakonda lubamist ehk meditsiinilisel põhjusel isolatsioonis viibimise ajal ei saa välismaalased oma lähedastele helistada. Telefonikaart anti inimestele alles pärast seda, kui nad olid isolatsioonist vabanenud, selline kord kehtis ka [2022. aastal](#).

Õiguskantsler selgitas oma viimase kontrollkäigu kokkuvõttes (lk 4), miks on üksikvangistusega sarnanevates tingimustes viibivale inimesele oluline iga päev oma lähedastega suhelda. Need selgitused on asjakohased ka praegu.

Palun hoolitsege selle eest, et välismaalastel, kes viibivad meditsiinilistel põhjustel isolatsioonis, oleks võimalik iga päev olla enda lähedastega ühenduses.

4.2. Videokohtumised

Keskuses viibivatel välismaalastel ei ole lubatud videokohtumisi.

Õiguskantsler on korduvalt soovitanud ([2016. aastal](#), [2019. aastal](#), [2022. aastal](#) ja [viimases kontrollkäigu kokkuvõttes](#)) PPA-l luua välismaalastele lähedastega suhtlemiseks tänapäevased võimalused. [2023. aastal esitatud arvamuses](#) selgitas õiguskantsler Riigikohtule, mil moel on võimalik mõistlike pingutustega maandada ohte, mida võib kaasa tuua internetiühendusega mobiiltelefoni kasutamine. Need selgitused kehtivad ka videokohtumisi võimaldavate seadmete kohta.

Võimalus oma perega vahetult suhelda võib kodumaast kaugel viibivatel inimestel aidata leevendada kinnipidamise tõttu tekkivat stressi ja sellega kaasnevat suhtlemisvaegust. See võib anda kaugel olijatele ka kindluse, et nende lähedasega on üldjoontes hästi. Turvaline videovestluse võimalus võib osutuda vajalikuks ka siis, kui meditsiinitöötaja on otsustanud vastuvõtu teha videokõne kaudu.¹

Palun leidke tehniliselt turvaline ja ka inimeste julgeoleku seisukohast sobiv võimalus, kuidas välismaalased saaksid teha keskus viibimise ajal oma lähedastega (või nt tervishoiutöötajaga) regulaarselt videokohtumisi, mis võimaldaks kõnelejatel üksteist näha.

4.3. Kokkusaamised

Väärrib kiitust, et keskus on teinud pingutusi, et muuta üks lühiajalisteks kokkusaamisteks mõeldud tuba lastesõbralikumaks.

4.3.1. Pikaajalised kokkusaamised

Kehtiv õigus lubab kinnipidamiskeskuses viibival välismaalasel oma lähedastega kokku saada vaid lühiajaliselt, kuni kolme tunni jooksul. Pikaajaliste kokkusaamiste õigust (sarnaselt nt vanglas viibivate vahistatute ja süüdimõistetutega) neil inimestel pole, kuigi Riigikohus on [möönnud](#), et kinnipidamiskeskus ei ole karistuse kandmise koht ning et kinnipidamiskeskusele ei saa automaatselt üle kanda vangla spetsiifilise julgeolekukeskkonna olemust (p 45). Ka [õiguskirjanduses on leitud](#), et väljasaadetavate või rahvusvahelise kaitse taotlejate kinnipidamistingimused peaksid olema (hoopis) tunduvalt leebemad kui näiteks vanglas (p 60).

Kuigi keskus on peresuhete hoidmiseks ka muid võimalusi, nagu kirjavahetus, (ilma foto- ja videofunktsioonita) telefonikõned ning õigus saada pakke, kahjustab just pikaajaliste kokkusaamise keeld eriti peresuhete hoidmist. Sellega piiratakse põhiseaduse [§-s 26](#) sätestatud õigust perekonnaelu puutumatusse.

Välismaalast võidakse keskus kinni pidada sõltuvalt asjaoludest kuni kolm aastat. Mida kauem kinnipidamine kestab, seda intensiivsemalt kahjustab pikaajaliste kokkusaamiste keeld välismaalase ja tema lähedas(t)e perekonnaelu. Seda väärtuslikumaks võib osutuda pikaajaline kokkusaamine, mis võimaldab kahtlemata hoida lähedastega kvaliteetsemaid peresuhteid. Osa keskus viibivaid välismaalasi on enne kinnipidamist Eestis pikemalt elanud ning loonud sel ajal kohalike elanikega perekonnasuhteid. Osa välismaalasi ootab keskus Eestist väljasaatmist pärast

¹ Tervishoiuteenuste osutamist käsitleva lepingu lisa 2f „Lisatingimused tervishoiuteenused kinni peetavale isikule“ punkti 5.1.4.2 järgi korraldab LTKH koostöös kinnipidamisasutusega kinni peetava isiku ambulatoorse vastuvõtu kaug- või videovastuvõtuna.

Eestis vanglakaristuse kandmist, kusjuures vanglas oli neil lubatud oma lähedastega regulaarselt pikaajaliselt kohtuda, kuid keskuses enam mitte.

Keskuse kokkusaamiste regulatsiooni võiks lisada [vangistusseaduses \(VangS\) pikaajaliste kokkusaamiste kohta sätestatud nõudeid](#): täpsustada kokkusaajate ringi, loa andmisest keeldumise aluseid, kestust, kulude kandmist jms. Keskuse sisekorraeeskirjas (seega ministri määruses) on sarnaselt vangla sisekorraeeskirjaga võimalik kehtestada pikaajaliste kokkusaamiste täpsem korraldus. Vanglas, kus on 300–900 kinnipeetavat, võimaldatakse selliseid kokkusaamisi vähemalt kord poolaasta jooksul ning tegelikult isegi sagedamini (korra kuu või paari jooksul). Arvestades seda, et keskuses on üldjuhul välismaalasi üsna vähe ning tõenäoliselt ei ole kõik nad sellistest kokkusaamistest huvitatud, ei tohiks mõistlik pikaajaliste kokkusaamiste korraldamine olla asutusele ülemäära koormav.

Ka CPT [soovitas](#) (p 38) pärast 2023. aastal Eestisse tehtud visiiti, et Eesti riik kaaluks võimalust laiendada kinni peetud välismaalaste suhtlemisvõimalusi, sh õigust olla oma lähedastega koos pikemat aega ning ilma vahetu järelevalveta.

Palun Siseministeeriumil koos PPA-ga kaaluda võimalust täiendada väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadust jt õigusakte selliselt, et teatud tingimustel võimaldataks kinni peetud välismaalastele ka pikaajalisi kokkusaamisi (sh ööbimisega) oma lähedastega.

4.3.2. Külastajatele esitatavad nõudmised

Välismaalastega vesteldes selgus, et ühel juhul jäi kohtumine Euroopa Liidu liikmesriigis elava lähedasega ära selle tõttu, et keskus nõudis temalt karistusregistri väljavõtet. Juba Eestisse jõudnuna ei olnud külastajal võimalik väljavõtet kusagilt saada ning inimene pidi tagasi sõitma, ilma et oleks keskuses viibiva lähedasega kohtunud.

On mõisteta, et keskus soovib kontrollida külastaja tausta ning tagada seeläbi keskuses viibivate inimeste turvalisus. VSS [§ 26¹⁰ lõike 7 punkt 3](#) võimaldab kokkusaamist mitte lubada, kui kokkusaamist sooviv inimene on karistatud tahtlikult toime pandud kuriteo eest ja tema karistusandmeid ei ole karistusregistrist kustutatud. Kui kokkusaamiseks tuleb külastajal hankida dokumente või teha muid aeganõudvaid ettevalmistusi, siis tasub seda aegsasti keskuses viibivale välismaalasele (uuesti üle) selgitada, et külastajad jõuaksid vajalikud väljavõtted jms ametiasutustest kätte saada. Siinkohal jääb selgusetuks seegi, milliste riikide karistusregistrite väljavõtteid soovib keskus näha: kas külastaja (viimase aja) kodukoha- või kodakondsusriigi omi.

Tuleks läbi mõelda, mis eesmärki teenib karistusregistri väljavõtte nõudmine, arvestades lühiajaliste kokkusaamiste mõtet. Näiteks [vangistusseadus](#) samasugust nõuet kinnipeetava lühiajaliste kokkusaamiste korral ette ei näe. Samas võimaldavad nii [VangS](#) kui ka [VSS](#) arvestada inimest kokkusaamisele lubades või seda keelates mitme erineva külastajat puudutava asjaoluga. Samuti tuleb arvestada, et riikide (ka Euroopa Liidu piires) kriminaalpoliitika on erinev ega pruugi pakkuda adekvaatset pilti külastaja tegelikust ohust keskuse julgeolekule. Igal juhul on küsitav, kas teisest riigist kohale tulnud külastajale peaks kokkusaamise automaatselt keelama üksnes selle tõttu, et inimene ei teadnud ja/või ei jõudnud taotleda oma kodukohariigist või mujalt registri väljavõtet.

5. Õuealad

Keskuse õuealad on välismaalastele avatud kuni kella 19-ni, eluosakonnad kella 22-ni. Turvalisuse kaalutlustel ei ole õuealasid enam paar aastat öörahuni lahti hoitud.

Kui keskuse töökorraldus vähegi võimaldab, tuleks kaaluda võimalust vähemalt hooajati pikendada õhtust õuealade lahtiolekuaega või taasavada õuealad pärast vajalikke toiminguid ka pärast kella 19.

6. Videojälginine

On kiiduväärt, et PPA kinnitusel ei kasutata keskuse teise korruse tubades enam videovalvet, kui selleks ei ole põhjust (vrd õiguskantsleri 2022. aasta [kontrollkäigu](#) p 1). Kontrollkäigul selgus, et osale välismaalastest võib olla ikkagi ebaselge, kas nad viibivad oma toas olles pideva videojälginise all või mitte. Osa välismaalasi on proovinud kaameraid oma vahenditega katta, et kaitsta enda privaatsust, ning seda ametnike sõnul ei keelata. Selline teguviis on keskuse [kodukorra](#) järgi siiski keelatud (p 6.8) ning välismaalastega vesteldes selgus, et mõnel juhul on ametnikud kaamerate kinnikatmisele ka reageerinud.

Selleks, et inimesed ei peaks toas asuva kaamera tõttu asjatult hirmu tundma, oleks hea, kui PPA saaks mittetöötavad kaamerad märgistada või katta selliselt, et inimesed saaksid aru, et need ei ole kasutuses.

7. Toitlustamine

Õiguskantsleri nõunikega vestelnud välismaalased avaldasid soovi ise regulaarselt süüa teha. Keskuses toimuvad küll kahel korral kuus kokandustunnid, kuid seda on siiski võrdlemisi vähe ning toidutegemist kipuvad suunama ühed ja samad välismaalased. Kuigi üldjuhul peeti pakutavat toitu rahuldavaks, leidis mitu erineva kultuuritaustaga inimest, et toit on harjumatu ning tekitab tervisemuresid. Samuti selgus, et ramadaani ajal jagati islamiusuliste välismaalastele terve päeva toit korraga õhtul kätte. Kui saabus söögiaeg (pärast päikeseloojangut), ei olnud inimestel enam võimalik toitu soojendada.

Arusaadavalt ei pruugi olla võimalik pakkuda kõigile keskkuses viibivatele erineva kultuuritaustaga välismaalastele harjumuspärast toitu. Ka CPT on seda pidanud keeruliseks ülesandeks. Sellegipoolest on CPT soovitanud pingutada selle nimel, et välismaalaste kinnipidamiskohas pakutav toit sisaldaks vajalikke valke ja vitamiine (sh värsked puuviljad), oleks piisavalt mitmekesine ning arvestaks inimeste tervisest ja kultuurist tulenevaid vajadusi (vt nt 2024. aasta [raport](#) Ühendkuningriigi kohta, p 33).

Välismaalaste harjumuspärast toitumist võib toetada näiteks ka sellega, kui täiendataks keskuse kaupluse kaubanimekirja mõningate maitse- või toiduainetega, mis on teenusepakkujal nagunii tavavalikus olemas. Seejuures võib keskkuses viibivatelt välismaalastelt uurida, millistest toiduainetest nad kõige rohkem puudust tunnevad.

Õiguskantsler on islamiusuliste toitlustamist käsitlenud põhjalikumalt 18.06.2021 kirjas keskkusele nr 7-4/210914/2104135. Muu hulgas selgitas õiguskantsler, et nii rahvusvaheline õigus kui ka Eesti Vabariigi põhiseadus näeb ette õiguse toituda oma usuliste tõekspidamiste kohaselt. Arvestades keskkuses viibivate inimeste tausta (sh levinumaid religioonikombeid) ning ramadaani pidamise teadaolevat aega, on keskkusel mitmeid võimalusi, kuidas liigsete pingutusteta korraldada

paastujate religioonile vastav ning nõuetekohane toitlustamine. Õiguskantslerile teadaolevalt on keskuse eluosakondades viibivatel välismaalastel vahel lubatud toitu soojendada ka osakondade juurde toodud mikrolaineahjuga.

Mikrolaineahju või muu väiksema köögiseadme abil oleks välismaalastel veidi avaramad võimalused ka endale meelepärasemat toitu valmistada. CPT on 2020. aasta [raportis](#) Taanile (p 118) rõhutanud, et välismaalastel võiks olla kasvõi aeg-ajalt võimalik ka endal toitu valmistada. Keskuse esimesel korrusel paiknevas naiste ja perede osakonnas on väike kööginurk kraanikausi ja mikrolaineahjuga – sarnast lahendust võiks kaaluda ka teise korruse eluosakondades.

Palun kaaluge, kuidas saaks laiendada eri kultuuritaustaga inimeste võimalusi muuta keskuses pakutav toit endale harjumuspärasemaks ning tagada paastujate religioonile vastav ning nõuetekohane toitlustamine.

8. Poetellimused

Teise korruse ühe eluosakonna teadetetahvil oli antud poetellimuste kohta vastuolulist infot. Tellimuste tabelist võis järeldada, et sisseoste saab teha tavaliselt kaks korda kuus kolmapäeviti ning ostusooovid tuleb esitada eelmise nädala kolmapäeval. Samas osakonnas seinale riputatud teisel lehel oleva info järgi saab ostusid aga teha kaks korda kuus neljapäeviti ning ostusooovid tuleb esitada eelmise nädala esmaspäeva õhtuks.

Keskuse poenimekirjas oli ka riideid (sokid, aluspesu, särgid), kuid naistele pakuti poes üksnes aluspesu alates L-suurusest. Kuigi ametnike kinnitusel satub keskusesse naisi pigem harva, ei ole see siiski välistatud.

Poetellimuste info ei tohi olla vasturääkiv. Palun kaaluge võimalust suurendada poenimekirjas olevate naisteriiete valikut või siis hoolitsege selle eest, et kauplusega koostöös oldaks valmis pakkuma naistele vajalikke riideesemeid sobivates suurustes.

9. Riided

Keskuse eluosakondade stendidel oli kirjas, et inimesed, kellel ei ole sobilikke rõivaid või jalatseid, saavad neid keskuselt. Keskuse rõivaste ja jalanõude jagamine oli ette nähtud iga kahe nädala tagant.

Kontrollkäigul selgus, et üks keskusesse juba paar nädalat tagasi saabunud inimene polnud laost saanud veel riideid, sest sellega minevat aega. Välismaalane oli seni kandnud ühtesid ja samu talvepükse, millega võis siseruumides olla üsna palav.

Arvestades, et keskus on korralikult varustatud riideladu ning välismaalasi ei ole keskusel palju, võiks laost tellida vajalikke riideid ka kiiremini kui kord kahe nädala tagant.

10. Distsiplinaarkaristuse tingimused

Kinnipidamiskeskuse [koduorra](#) punkt 18 näeb ette, et distsiplinaarkaristusena eraldatud lukustatud ruumi paigutatud välismaalasel võib olla üks raamat. Koduorra punkti 30 järgi võetakse välismaalaselt kohe pärast äratust ära padi, madrats ja voodipesu, mis tagastatakse öörahu ajaks.

Õiguskantsler [selgitas](#) (p 2.4) keskusele juba 2022. aastal, et sellised tingimused on ülemäärased.

Kordan varasemat soovitus, et keskuse kodukorras sätestatud distsiplinaarkaristuse täitmise tingimusi tuleks muuta nõnda, et eraldatud lukustatud ruumis viibivate inimeste lugemisvalikut ei piirataks ning et neil oleks võimalik voodivarustust kasutada ka päevasel ajal.

11. Info kokkusaamiste ja pakside kohta

Keskuse fuajees oleval teadetetahvil oleva info järgi on välismaalasi võimalik külastada teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00–13.00 ja 14.15–16.15 ning esmaspäeviti, kolmapäeviti ja reedeti kella 14.15–16.15.

[Kodulehel](#) olevate andmete järgi toimuvad kokkusaamised vaid teisipäeviti ja neljapäeviti. Keskuse teise korruse paremal pool asuva eluosakonna stendil oli veel erinev info: teisipäeviti ja neljapäeviti toimuvad kokkusaamised kella 10.00–13.00 ja 14.15–16.15 ning esmaspäeviti, kolmapäeviti ja reedeti kella 14.00–17.00.

Pakke võetakse fuajee teadetetahvil oleva ühe info järgi vastu teisipäeviti ja neljapäeviti kella 10.00–13.00 ja 14.00–16.00 (sama info oli vastuvõtutoas ning eluosakondade stendidel) ning kõrval asuva info järgi esmaspäevast reedeni samadel ajavahemikel (vastab [kodulehel](#) nähtuvale).

Palun tagage, et kokkusaamisi ja pakke puudutav info oleks kogu keskkuses ühesugune.

12. Juurdepääs e-toimikule

Kontrollkäigul selgus, et erinevalt vanglas viibivatest inimestest ei saa keskkuses viibivad välismaalased kasutada e-toimikut, sest neil ei ole võimalik end süsteemis identifitseerida.

Kui välismaalastel oleks võimalik kasutada e-toimikut, saaks tõenäoliselt vähendada keskuse haldus- ja ajakulu, sest ametnikud ei peaks enam dokumente välja trükkima ega välismaalaste pöördumisi skaneerima. Samuti võib see vähendada esindajate vajadust käia keskkuses toimikumaterjale tutvustamas.

Kui välismaalasel on e-toimikusse sisse logimiseks vajalikud eeldused olemas (ID-kaart või muu [e-toimikusse sisenemist võimaldav](#) vahend), võiks kaaluda võimalust lubada inimesel end e-toimikus identifitseerida näiteks keskkuses lubatud mobiiltelefonide ja/või arvutite abil. Ka Eesti vanglates on leitud sobiv viis, kuidas lubada kinnipeetutel e-toimikut kasutada.

Palun leidke võimalus, kuidas keskkuses viibivad välismaalased saaksid kasutada e-toimikut.

13. Väljaspool kinnipidamiskeskust viibimine

13.1. Dokumendid

Kui välismaalane viibib lühiajaliselt väljaspool keskust, vormistatakse selle kohta nii saatmisplaanid kui ka väljaspool kinnipidamiskeskust viibimise load.

Dokumente kontrollides selgus, et mitmes loas oli turvaabinõude kohaldamise õigusliku alusena viidatud nt VSS [§ 26¹⁵ lõike 2 punktile 4](#), mis on tunnistatud alates 27.06.2020 kehtetuks.

Turvaabinõude kasutamise õigusliku alusena on viidatud VSS § 26¹⁵ lõigetele [4¹](#) ja [5¹](#) ja korrakaitseaduse (KorS) [§-le 79](#). VSS § 26¹⁵ lõiked 4¹ ja 5¹ reguleerivad vastavalt turvaabinõude kohaldamist välismaalase konvoeerimisel väljaspool kinnipidamiskeskust ning annavad õiguse rakendada vahetut sundi turvaabinõuete kohaldamisel. KorS § 79 reguleerib käeraudade, jalaraudade, sidumisvahendi, rahustussärgi, -tooli ja -voodi kui erivahendite kasutamist.

Loas on lause: „Põhjendus turvaabinõude kasutamise kohta...“, mille juurde on mitmes loos tehtud märged korrakaitseaduses sätestatud erivahendi(te) liigi (käeraud, sidumisvahend, rahustussärk) ja kasutamise ajavahemiku kohta.

VSS lubab turvaabinõudena piirata välismaalase liikumis- ja suhtlemisvabadust, keelata isiklike esemete kasutamist ning paigutada inimene eraldatud lukustatud ruumi (VSS § 26¹⁵ lg 2 punktid 1-3). Neid turvaabinõusid on tõesti lubatud VSS § 26¹⁵ lõigete [4¹](#) ja [5¹](#) järgi kasutada välismaalase konvoeerimisel väljaspool kinnipidamiskeskust ning nende turvaabinõude kohaldamisel on lubatud kohaldada ka vahetut sundi (st inimese mõjutamist mh erivahendiga, vt KorS [§ 74 lg 1](#)).

VSS-i mõttes ei ole käeraud, sidumisvahend ega rahustussärk turvaabinõud. KorS ei kasuta terminit *turvaabinõud*. Hoopis VSS [§ 26¹⁷ lõige 1](#) näeb PPA-le ette võimaluse kasutada muu hulgas välismaalase konvoeerimisel erivahendit ja teenistusrelva korrakaitseaduses sätestatud alustel ja korras.

Palun vormistage väljaspool kinnipidamiskeskust viibimise load korrektselt: käeraudade, sidumisvahendite ja rahustussärgi kui erivahendite kasutamise õiguslik alus tuleb sõnastada kehtiva õigusega kooskõlas.

13.2. Käeraudade kasutamine

Kogutud andmetest selgus, et üldjuhul kasutatakse käeraudu alati siis, kui välismaalane viiakse keskusest välja (nt eriarsti vastuvõtule); (vrd [eelmise kontrollkäigu](#) kokkuvõttega). Mõnel juhul ei olnud väljaspool kinnipidamiskeskust viibimise loos ühtegi selgitust, miks oli vaja kasutada erivahendeid. Mõnel juhul oli aga paar kuud keskuses viibinud (sh vähemalt korra juba väljas arsti juures käinud) välismaalase kohta märgitud, et tema agressiivsuse ja põgenemiskalduvuse kohta andmeid ei ole.

Viidatud VSS [§ 26¹⁷ lõige 1](#) annab PPA-le õiguse (mitte ei kohusta) kasutada välismaalase konvoeerimisel käeraudu. Õiguskantsler on Viru Vanglale 2024. aastal antud [soovituses](#) (p 7) põhjalikult selgitanud, milliseid asjaolusid peab arvestama, kui kinni peetud inimene soovitakse kinnipidamiskohast ajutiselt välja viia (nt raviarstusse). Õiguskantsleri selgituse kohaselt peab ohjeldusmeetmete kasutamine põhinema konkreetse inimese kohta koostatud riskihinnangul ning dokumentidest peavad selguma meetmete kasutamise põhjused. Ühtlasi peaks dokumentidest selguma, kas ja miks viibis saatemeeskond tervishoiutöötaja vastuvõtu või meditsiiniliste protseduuride juures (vt ka antud soovitus p 1.4).

Ka CPT on tauninud seda, kui välismaalane viiakse kinnipidamiskeskusest välja tervishoiutöötaja vastuvõtule ning seejuures kasutatakse automaatselt käeraudu (vt nt Kreeka kohta 2024. aastal tehtud [raportit](#), p 97).

Kui välismaalane viiakse lühikeseks ajaks kinnipidamiskeskusest välja, tuleb alati kaaluda tema kohta antud riskihinnangut, enne kui otsustatakse kasutada käeraudu vm

erivahendeid. Vastavates dokumentides peab põhjendama meetmete kasutamist ning ka seda, kas ja miks viibis saatemeeskond tervishoiutöötaja vastuvõtu või meditsiiniliste protseduuride juures.

Palun PPA, Siseministeeriumi ja LTKH tagasisidet soovitusele 01.09.2025.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise